

SAVEZ
SAMOSTALNIH
POSREJAVATELJA
SRBIJE

SEKCIJA MLADIH
SAVEZA SAMOSTALNIH
SINDIKATA SRBIJE

SA ČIME SE
SUOČAVAJU
MLADI NA
TRŽIŠTU
RADA

2024.

**SINDIKALNI BUKVAR
RADNA PRAVA**

**AUTOR:
RUŽICA GRABOVAC MARKOVIĆ
GORDANA VULOVIĆ**

**IZDAVAČ:
SAVEZ SAMOSTALNIH SINIKATA SRBIJE**

**ŠTAMPA:
SAVEZ SAMOSTALNIH SINIKATA SRBIJE
2024. GODINE, BEOGRAD**

**OVA PUBLIKACIJA JE ŠTAMPANA UZ
PODRŠKU OPC- OLAF PALME CENTRA (
[HTTPS://
WWW.PALMECENTER.SE/ENG/ABOUT-PALME-
CENTER/ ABOUT- OLOF- PALME/](https://www.palmecenter.se/eng/about-palme-center/about-olof-palme/))
OVA PUBLIKACIJA JE BESPLATNA.
ZABRANJENA PRODAJA.**

**THIS PUBLICATION WAS PRINTED WITH THE
SUPPORT OF OPC- OLOF PALME CENTER (
[HTTPS://
WWW.PALMECENTER.SE/ENG/ABOUT-PALME-
CENTER/ ABOUT- OLOF- PALME/](https://www.palmecenter.se/eng/about-palme-center/about-olof-palme/))
THE PUBLICATION IS FREE AND ITS SALE IS
NOT ALLOWED.**

2024.

SADRŽAJ

KOJA PITANJA.....	10
POSLODAVAC SME DA TI POSTAVI NA RAZGOVORU ZA POSAO	10
KOJA PITANJA POSLODAVAC NE SME DA TI POSTAVI NA RAZGOVORU ZA POSAO	12
KADA TREBA DA POTPIŠEŠ UGOVOR?	14
KOJE VRSTE UGOVORA POSTOJE?	16
KOJA PRAVA IMAŠ KAO ZAPOSLENI	18
KOJA PRAVA IMAŠ KAO RADNO ANGAŽOVANO LICE?	19
VOLONTIRANJE	20
STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE I USAVRŠAVANJE.....	21
PRIPRAVNICI.....	22
RAD NA CRNO	23
PROBNI RAD	24
PRIVREMENI I POVREMENI POSLOVI	25
RAD NA SEZONSKIM POSLOVIMA	26
RAD PREKO AGENCIJE ZA IZNAJMLJIVANJE RADNIKA .27	
PREKO STUDENTSKO- OMALDINSKE ZADRUGE	28
ZAŠTITA TRUDNICA I PORODILJA.....	29
BLANKO OTKAZ	30
RADNO VREME	31

SKRAĆENO RADNO VREME	32
PREKOVREMENI RAD.....	33
RERASPODELU RADNOG VREMENA	34
ODMORI U TOKU DANA	35
PLATA ZA VREME PRAZNIKA.....	36
ZAŠTITA OMLADINE.....	37
MOBING	39
AKTIVNOSTI KOJIMA SE RADNIK IZLAŽE SU SLEDEĆE ..	40
AKO TRPIŠ MOBING, ONDA TREBA DA	43
DISKRIMINACIJA.....	44
POVERENIK ZA ZAŠTITU RAVNOPRAVNOSTI - ZAŠTITNIK GRAĐANA.....	46
LICE KOJE SMATRA DA JE PRETRPELO DISKRIMINACIJU ..	46
OVO SU DODATNE INSTITUCIJE KOJIMA MOŽEŠ DA SE OBRATIŠ, AKO IMAŠ PROBLEM SA RADNIM PRAVOM	47

zašto mi?

Dobićete pravo da se čuje i vaš glas!

Najbolji način da se čuje tvoj glas je osnivanje i učlanjenje u sindikalne organizacije zajedno sa svim kolegama i koleginicama. Jesmo mi svi jedinstveni i posebni, ali isto tako svi mi radimo zajedno na istim ili sličnim radnim mestima, u istim kompanijama i industrijama. Zajedno smo jači i zajedno ostvarujemo ciljeve! Biti deo sindikata i Sekcije mladih je veoma važno. Mladim radnicima je neophodna podrška, iskustvo, razmena informacija, ojačavanje pregovaračkih sposobnosti i sve to zarad boljih i sigurnijih radnih mesta. Kada je sindikat veći, samim tim je i jači i ima veću pregovaračku moć.

PRIDRUŽI NAM SE!

A, pre toga saznaj kako funkcioniše tržište rada i za sve nedoumice koje imaš, kontakritaj nas!

VIDIMO SE!

**KOJA PITANJA
POSLODAVAC SME DA TI
POSTAVI NA RAZGOVORU ZA
POSAO**

Na sledeća pitanja treba da odgovoriš:

- nivo obrazovanja koje imaš, radno iskustvo,
- zašto želiš da radiš u toj firmi,
- očekivanja u vezi sa zaradom, bonusi,
- kako se suočavaš sa problemima i kako ih rešavaš?
- koje uslove rada želiš, itd.

**KOJA PITANJA POSLODAVAC NE
SME DA TI POSTAVI NA
RAZGOVORU ZA POSAO**

To su pitanja koncipirana na
privatnosti:

- Da li imaš momka- devojku/ da li si udata/oženjen?
- Da li si vernica/verenik?
- Da li imaš/planiraš decu?
- Da li ti neko pomaže oko čuvanja dece i ko?
- Da li živiš u svom stanu/ iznajmljenom, ili kod roditelja?
- Da li si član neke organizacije/ stranke? Imaš li kredit/ ušteđevinu i koliku? Itd.

KADA TREBA DA POTPIŠEŠ UGOVOR?

Da bi počeo/la da radiš, potrebno je da **potpišeš ugovor** sa poslodavcem. Ovo treba da učiniš pre početka rada, **najkasnije prvog radnog dana**. Neophodno je da imaš odgovarajući ugovor, ako si i na probnom radu. Ukoliko te inspekcija rada zatekne da **radiš bez ugovora**, poslodavcu inspekcija može da naloži da zaključi sa tobom ugovor o radu na **neodređeno vreme**.

Svi ugovori se sastavljaju u **tri primerka**, pri čemu jedan primerak pripada tebi. Imaš pravo da ugovor pažljivo pročitaš pre nego što ga potpišeš. Ukoliko ti nešto nije jasno i smatraš da ugovor nije u skladu sa dogovorenim uslovima, slobodno postavi pitanja i izrazi svoje primedbe. **Važno je da se osećaš sigurno** i da su ti svi uslovi jasno predstavljeni pre nego što započneš sa radom.

KOJE VRSTE UGOVORA POSTOJE?

Radno zakonodavstvo u Srbiji razlikuje dve glavne kategorije radnika- **zaposlene u radnom odnosu i radno angažovana lica**, koja su zaposlena van radnog odnosa. Moguće je da se nađeš u jednoj od ove dve kategorije.

Ukoliko imaš potpisan ugovor o radu, bilo na određeno ili neodređeno vreme, tada si u radnom odnosu, što znači da si zaposlen/a. Radni odnos na neodređeno vreme označava da si zaposlen/a "za stalno", dok je radni odnos na određeno vreme vremenski ograničen, i može trajati najduže 24 meseca, a u nekim slučajevima i duže.

S druge strane, ako imaš ugovor o privremenim i povremenim poslovima, ugovor o delu, ugovor o dopunskom radu ili radiš preko studentsko-omladinske zadruge, tada si radno angažovano lice, odnosno zaposlen/a van radnog odnosa.

KOJA PRAVA IMAŠ KAO ZAPOSLENI

(U RADNOM ODNOSU)

- 1) PENZIJSKO I ZDRAVSTVENO OSIGURANJE,
- 2) MINIMALNA ZARADA,
- 3) TOPLI OBROK,
- 4) REGRES,
- 5) TROŠKOVI PREVOZA,
- 6) TROŠKOVI TERENSKOG RADA,
- 7) OTPREMNINA,
- 8) PLAĆEN GODIŠNJI ODMOR,
- 9) PLAĆENO BOLOVANJE,
- 10) PLAĆENO TRUDNIČKO I PORODILJSKO ODSUSTVO,
- 11) PRAVO DA BUDEŠ ČLANICA SINDIKATA,
- 12) PRAVO NA ŠTRAJK,
- 13) PRAVO NA KOLEKTIVNO PREGOVARANJE,
- 14) PRAVO NA BEZBEDNOST I ZDRAVLJE NA RADU,
- 15) PRAVO NA ZAŠTITU OD ZLOSTAVLJANJA.

KOJA PRAVA IMAŠ KAO RADNO ANGAŽOVANO LICE?

RADNO ANGAŽOVANO LICE (VAN RADNOG ODNOSA)

OD SVIH GORE NAVEDENIH TAČKA,
NEMAŠ NIKAKVO PRAVO, OSIM NA TAČKU
14 . I 15., ODNOSNO PRAVO NA
BEZBEDNOST I ZDRAVLJE NA RADU I
PRAVO NA ZAŠTITU OD ZLOSTAVLJANJA.

**NAKON ZAVRŠENE SREDNJE
ŠKOLE, MLADI SE ODLUČE ZA
STICANJE RADNOG ISKUSTVA.
MEĐUTIM, U SAVREMENOM DOBU,
TAJ PERIOD JE VEĆ I MNOGO PRE,
TAČNIJE TOKOM LETNJEG
RASPUSTA. SA KOJIM SVE
VRSTAMA RADNOG OBLIKA
MOŽETE DA SE SUOČITE:**

VOLONTIRANJE

VOLONTIRANJE JESTE ORGANIZOVANO DOBROVOLJNO PRUŽANJE USLUGE ILI OBAVLJANJE AKTIVNOSTI OD OPŠTEG INTERESA, ZA OPŠTE DOBRO ILI ZA DOBRO DRUGOG LICA, **ALI BEZ PRAVA ISPLATE NOVČANE NAKNADE ILI POTRAŽIVANJA DRUGE IMOVINSKE KORISTI**. VOLONTIRANJE MOŽE DA OBAVLJA LICE KOJE IMA NAJMANJE 15 GODINA ŽIVOTA UZ SAGLASNOST RODITELJA. S OBIZIROM DA NEMAJU RADNI ODNOS, NEMAJU NI RADNA PRAVA, OSIM PRAVA U SLUČAJU POVREDE NA RADU, POTVRDE O VOLONTIRANJU I NAKNADU UGOVORENIH TROŠKOVA.

STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE I USAVRŠAVANJE

ZA OVU VRSTU POSLA POSTOJI UGOVOR I IMATE SVA PRAVA KOJA STE UGOVORILI SA POSLODAVCEM, MEĐUTIM S OBZIROM DA JE OVO **RAD VAN RADNOG ODNOSA** , SAMIM TIM NEĆETE IMATI PRAVA KOJA IMAJU ZAPOSLENI, ODNOSNO ONI KOJI IMAJU UGOVOR O RADU. OVAJ UGOVOR SE ZAKLJUČUJE RADI OSPOSOBLJAVANJA, SAMOSTALNOG RADA, USAVRŠAVANJA ILI SPECIJALIZACIJE.

PRIPRAVNICI

PRIPRAVNIK JE LICE KOJE **PRVI PUT ZASNIVA RADNI ODNOS ZA ZANIMANJE ZA KOJE JE STEKLO ODREĐENU VRSTU I STEPEN STRUČNE SPREME** RADI OBAVLJANJA PRIPRAVNIČKE PRAKSE. KADA JE PRIPRAVNIČKI STAŽ KAO USLOV ZA RAD NA ODREĐENIM POSLOVIMA UTVRĐEN ZAKONOM ILI PRAVILNIKOM. RADI SE, DAKLE O OSOBI KOJA NEMA NIKAKVOG RADNOG ISKUSTVA U ONOM ZANIMANJU ZA KOJE SE ŠKOLOVALA. PRIPRAVNIČKI STAŽ PREMA ZAKONU O RADU TRAJE NAJDUŽE GODINU DANA, A ZA VREME PRIPRAVNIČKOG STAŽA PRIPRAVNIK IMA PRAVO NA ZARADU I SVA DRUGA PRAVA IZ RADNOG ODNOSA, JER SE RADI O VRSTI RADNOG ODNOSA NA ODREĐENO VREME.

RAD NA CRNO

LICE KOJE JE U PRAKSI RADNO ANGAŽOVANO KOD NEKOG FIZIČKOG ILI PRAVNOG LICA (POSLODAVCA), ALI GA TO LICE KOD KOGA RADI **NIJE PRIJAVILO NA SOCIJALNO OSIGURANJE, A NAJČEŠĆE SA RADNIKOM NIJE NI POTPISALO UGOVOR O RADU. VRLO ČESTO SE KORISTI I SINTAGMA " RAD NA CRNO"** JER OVDE IMAMO RADNO ANGAŽOVANJE VAN LEGALNIH TOKOVA, GDE SE NE PLAĆAJU JAVNE DAŽBINE DRŽAVI (POREZI I DOPRINOSI), NITI ZAPOSLENI OSTVARUJE SVOJA PRAVA IZ RADNOG ODNOSA I SOCIJALNOG OSIGURANJA, KOJA MU ZAKON GARANTUJE. TAKOĐE RADOM NA CRNO SE SMATRA I KADA TI POSLODAVAC DEO PLATE UPLAĆUJE NA RAČUN , A DEO DAJE U KOVERTU- ,, NA RUKE".

PROBNI RAD

ZAPOSLENI ANGAŽOVAN PO
UGOVORU O PROBNOM RADU **IMA SVA
PRAVA IZ RADNOG ODNOSA** KAO I
BILO KOJI DRUGI ZAPOSLENI – PRAVO
NA ZARADU, ODMORE, UPLATU
DOPRINISA ZA SOCIJALNO
OSIGURANJE ITD. JEDINA
SPECIFIČNOST OVE VRSTE RADNOG
ODNOSA JE U TOME DA PROBNI RAD U
SUŠTINI PREDSTAVLJA ZASNIVANJE
RADNOG ODNOSA POD ODLOŽNIM
USLOVOM I TRAJE NAJDUŽE ŠEST
MESECI.

PRIVREMENI I POVREMENI POSLOVI

UGOVOR O PRIVREMENIM I POVREMENIM POSLOVIMA JE UGOVOR GDE SE SA RADNIKOM NE ZASNIVA RADNI ODNOS. OVAKAV UGOVOR JE VREMENSKI OGRANIČEN I NAJDUŽI PERIOD KOLIKO TRAJE JE **120 RADNIH DANA** U JEDNOJ KALENDARSKOJ GODINI.

ANGAŽOVANI RADNIK NEMA STATUS ZAPOSLENOG LICA ZATO ŠTO ZA POSLOVE KOJE ĆE OBAVLJATI NE ZASNIVA UGOVOR O RADU, VEĆ POTPISUJE UGOVOR O OBAVLJANJU PRIVREMENIH I POVREMENIH POSLOVA. TAKVA VRSTA ANGAŽOVANJA, ODNOSNO RADA NE SPADA U RADNI ODNOS, VEĆ JE TO RAD VAN RADNOG ODNOSA. NEMAŠ PRAVA KOJA IMAJU REDOVNO ZAPOSLENI, POPUT PLAĆENOG BOLOVANJA, PLAĆENOG PREKOVREMENOG RADA, PLAĆENO ODSUSTVO, GODIŠNJI ODMOR I OSTALA PRAVA.

RAD NA SEZONSKIM POSLOVIMA

ZA POSLOVE U ŠUMARSTVU, POLJOPRIVERDI ILI RIBARSTVU, POSLODAVAC NE MORA DA POTPIŠE SA TOBOM UGOVOR, VEĆ MOŽE DA DOGOVORI USMENO NOVČANU NAKNADU I SVE USLOVE RADA. MEĐUTIM, IMAŠ PRAVO NA PISANI UGOVOR, ALI POSLODACA IMA ROK OD 30 DANA DA TI DOSTAVI ISTI. TAKOĐE JE U OBAVEZI DA TE PRIJAVI NA SOCIJALNO I ZDRAVSTVENO OSIGURANJE. OVAJ OBLIK RADA PLANIRA DA SE PROŠIRI JOŠ NA UGOSTITELJSTVO, TURIZAM I GRAĐEVINARSTVO.

RAD PREKO AGENCIJE ZA IZNAJMLJIVANJE RADNIKA

OVO ZNAČI DA TI IMAŠ UGOVOR O RADU SA AGENCIJOM, ALI RADIŠ KOD

DRUGOG POSLODAVCA. TAJ POSLODAVAC PLAĆA AGENCIJI, JER NE ŽELI IZ NEKOG RAZLOGA DA IMA U SVOJIM REDOVIMA JOŠ ZAPOSLENIH. IMAŠ SVA PRAVA IZ RADNOG ODNOSA KOJA TI PRIPADAJU, OSIM PRAVA KOJA SU KONKRETNO VEZANA ZA MESTO RADA I GDE JE ODGOVORAN POSLODAVAC KOJI „RENTA“ RADNIKA (NPR. BEZBEDNOST I ZDRAVLJE NA RADU).

PREKO STUDENTSKO- OMALDINSKE ZADRUGE

UKOLIKO IMAŠ OD 15 - 30 GODINA, MOŽEŠ DA BUDEŠ ČLAN STUDENTSKO-OMLADINSKE ZADRUGE PREKO KOJE ĆEŠ OBAVLJATI ODREĐENE POSLOVE ZA KOJE TE ANGAŽUJU. IMAŠ STATUS RADNO ANGAŽOVANE OSOBE, PA SAMIM TIM NEMAŠ PRAVA KAO ŠTO IMAJU ZAPOSLENI. ZADRUGA UZIMA PROVIZIJU OD TVOJE NADOKNADE, A TI DOBIJEŠ OSTATAK. PROCENAT PROVIZIJE MOŽEŠ DA SAZNAŠ TAKO ŠTO ĆEŠ PITATI PREDSTAVNIKE ZADRUGE. PROCENAT MOŽE DA VARIRA OD ZADRUGE DO ZADRUGE.

ZAŠTITA TRUDNICA I PORODILJA

UKOLIKO IMAŠ UGOVOR NA NEODREĐENO, TRUDNA SI ILI SI VEĆ OTIŠLA NA PORODILJSKO, ONDA POSLODAVAC NE SME DA TI OTKAŽE UGOVOR O RADU, ODNOSNO I AKO URADI, TO JE NEZAKONITO. MEĐUTIM, UKOLIKO SI NA ODREĐENO VREME, POSLODAVAC JE DUŽAN DA TI PRODUŽI UGOVOR DO KRAJA TRUDNIČKOG/ PORODILJSKOG ODUSTVA ILI AKO SI RADNO ANGAŽOVANO LICE, OVA PRAVA TI NISU ZAGARANTOVANA I MOŽEŠ DOBITI OTKAZ.

BLANKO OTKAZ

UKOLIKO SE POSLOAVAC ODLUČI NA OVAJ KORAK, MAHOM SE DESI DA TI DA GA POTPIŠEŠ KADA BUDEŠ POTPISIVAO I UGOVOR O RADU.

„BLANKO OTKAZ“ JE OTKAZ KOJI SI TI POTPISAO, A KADA POSLODAVAC ODLUČI DA TE OTPUSTI, SAMO ĆE DOPISATI DATUM I NA TAJ NAČIN SE SMATRA DA SI SAM/A DALA OTKAZ. I TO AUTOMATSKI ZNAČI DA NEMA PRAVA NA OTPREMNINU, NITI NADOKANDU ZA SLUČAJ NEZAPOSLENOSTI. ZAKON OVO ZABRANJUJE, I AKO ZNAŠ DA SE NEGDE TO RADI, SLOBODNO PRIJAVI INSPEKCIJI RADA.

RADNO VREME

DENVNO RADNO VREME NE MOŽE DA TRAJE DUŽE OD 12 H(ČAK I KADA JE U PITANJ PREKOVREMENI RAD). JEDINO MOŽE KADA JE U PITANJU PRERASPODELA RADNOG VREMENA.

PUNO RADNO VREME IZNOSI 40 ČASOVA NEDELJNO. OPŠTIM AKTOM MOŽE DA SE UTVRDI DA PUNO RADNO VREME BUDE KRAĆE OD 40 ČASOVA NEDELJNO, ALI NE KRAĆE OD 36 ČASOVA NEDELJNO.

NEPUNO RADNO VREME JESTE RADNO VREME KRAĆE OD PUNOG RADNOG VREMENA.

SKRAĆENO RADNO VREME

ZAPOSLENOM KOJI RADI NA NAROČITO TEŠKIM, NAPORNIM I ZA ZDRAVLJE ŠTETNIM POSLOVIMA, UTVRĐENIM ZAKONOM ILI OPŠTIM AKTOM, NA KOJIMA I PORED PRIMENE ODGOVARAJUĆIH MERA BEZBEDNOSTI I ZAŠTITE ŽIVOTA I ZDRAVLJA NA RADU, SREDSTAVA I OPREME ZA LIČNU ZAŠTITU NA RADU POSTOJI POVEĆANO ŠTETNO DEJSTVO NA ZDRAVLJE ZAPOSLENOG - SKRAĆUJE SE RADNO VREME SRAZMERNO ŠTETNOM DEJSTVU USLOVA RADA NA ZDRAVLJE I RADNU SPOSOBNOST ZAPOSLENOG, A NAJVIŠE 10 ČASOVA NEDELJNO.

PREKOVREMENI RAD

MOŽE DA TRAJE MAKSIMALNO 8 SATI NEDELJNO. I TAJ RAD MORA DA TI BUDE UVEĆAN ZA 26 % OD OSNOVICE. UKOLIKO JE I POSLODAVAC SPREMAN DA TI PLATI VIŠE OD 8 SATI, IMAŠ PRAVO DA ODBIJEŠ. PREKOVREMENI RAD NE SME DA SE DAJE OSOBAMA KOJI IMAJU SKRAĆENO RADNO VREME ZBOG USLOVA RADA.

RERASPODELU RADNOG VREMENA

POSLODAVAC MOŽE DA IZVRŠI KADA TO ZAHTEVA PRIRODA DELATNOSTI, ORGANIZACIJA RADA, BOLJE KORIŠĆENJE SREDSTAVA RADA, RACIONALNIJE KORIŠĆENJE RADNOG VREMENA I IZVRŠENJE ODREĐENOG POSLA U UTVRĐENIM ROKOVIMA.

PRERASPODELA RADNOG VREMENA ZAPOSLENOG VRŠI SE TAKO DA UKUPNO RADNO VREME ZAPOSLENOG U PERIODU OD ŠEST MESECI U TOKU KALENDARSKJE GODINE U PROSEKU NE BUDE DUŽE OD UGOVORENOG RADNOG VREMENA ZAPOSLENOG ODNOSNO TADA MOŽEŠ RADITI DO 60 SATI NEDELJNO I 13 SATI DNEVNO.

KOLEKTIVNIM UGOVOROM MOŽE DA SE UTVRDI DA SE PRERASPODELA RADNOG VREMENA NE VEZUJE ZA KALENDARSKU GODINU, ODNOSNO DA MOŽE TRAJATI I DUŽE OD ŠEST MESECI, A NAJDUŽE DEVET MESECI.

ODMORI U TOKU DANA

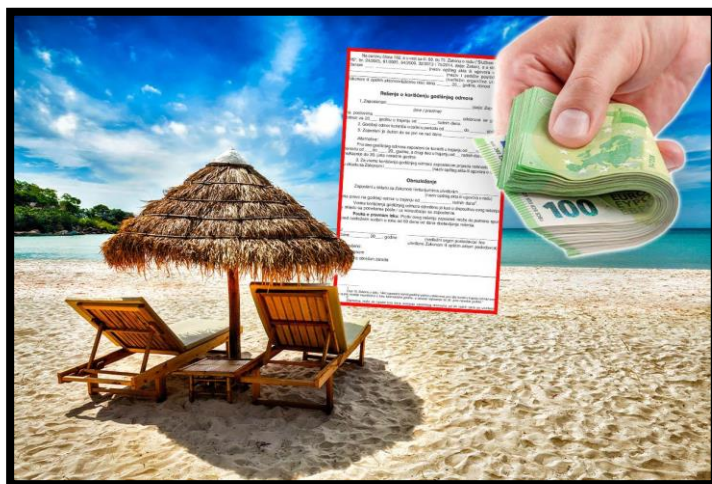
PAUZA VARIRA OD 15 DO 45 MINUTA, ZAVISNO OD TOGA KOLIKO TI JE RADNO VREME. UKOLIKO RADIŠ DUŽE OD

4 SATA A MANJE OD 6 SATI , IMAŠ PRAVO NA 15 MINUTA, UKOLIKO RADIŠ DUŽE OD 6 SATI, IMAŠ PRAVO NA PAUZU OD 30 MINUTA, I AKO RADIŠ VIŠE OD 10 SATI, IMAŠ PRAVO NA PAUZU OD 45 MINUTA. PAUZA NE SME DA SE KORISTI NA POČETKI I NA KRAJU RADNOG VREMENA.

PLATA ZA VREME PRAZNIKA

AKO RADIŠ ZA VREME PRAZNIKA IMAŠ PRAVNO NA UVEĆANU OSNOVICU U IZNOSU OD 110 %, ZA NOĆNI RAD IMAŠ PRAVO NA UVEĆANJE 26 % POSTO OD OSNOVICE. I OVO VAŽI SAMO ZA ONE KOJI SU U RADNOM ODNOSU, TJ. NISU RADNO ANGAŽOVANA LICA.

ZAŠTITA OMLADINE

ZAPOSLENI **MLAĐI OD 18 GODINA ŽIVOTA** NE MOGU DA RADI NA POSLOVIMA:

1) NA KOJIMA SE OBAVLJA NAROČITO TEŽAK FIZIČKI RAD, RAD POD ZEMLJOM, POD VODOM ILI NA VELIKOJ VISINI;

2) KOJI UKLJUČUJE IZLAGANJE ŠTETNOM ZRAČENJU ILI SREDSTVIMA KOJA SU OTROVNA, KANCEROGENA ILI KOJA PROUZROKUJU NASLEDNA OBOLJENJA, KAO I RIZIK PO ZDRAVLJE ZBOG HLADNOĆE, TOPLOTE, BUKE ILI VIBRACIJE;

3) RAD KOJI BI, NA OSNOVU NALAZA NADLEŽNOG ZDRAVSTVENOG ORGANA, MOGLI ŠTETNO I SA POVEĆANIM RIZIKOM DA UTIČU NA NJEGOVO ZDRAVLJE I ŽIVOT S OBZIROM NA NJEGOVE PSIHOFIZIČKE SPOSOBNOSTI.

ZAPOSLENI IZMEĐU **NAVRŠENE 18 . I 21 . GODINE ŽIVOTA** MOŽE DA RADI

NA POSLOVIMA IZ GORE NAVEDENIH
TAČKI **1) I 2)** , SAMO NA OSNOVU
NALAZA NADLEŽNOG ZDRAVSTVENOG
ORGANA KOJIM SE UTVRĐUJE DA
TAKAV RAD NIJE ŠTETAN ZA NJEGOVO
ZDRAVLJE.

MOBING

NEGATIVNI UTICAJ NA PSIHU ZAPOSLENOG SA POSTOJANJEM NAMERE. MOBING JE SVAKO AKTIVNO ILI PASIVNO PONAŠANJE PREMA ZAPOSLENOM ILI GRUPI ZAPOSLENIH KOD POSLODAVCA KOJE SE KONTINUIRANO PONAVLJA, A KOJE ZA CILJ IMA ILI PREDSTAVLJA POVREDU DOSTOJANSTVA, UGLEDA, LIČNOG I PROFESIONALNOG INTEGRITETA, ZDRAVLJA, POLOŽAJA ZAPOSLENOG I KOJE IZAZIVA STRAH ILI STVARA NEPRIJATELJSKO, PONIŽAVAJUĆE ILI UVREDLJIVO OKRUŽENJE, POGORŠAVA USLOVE RADA ILI DOVODI DO TOGA DA SE ZAPOSLENI IZOLUJE ILI NAVEDA DA NA SOPSTVENU INICIJATIVU RASKINE RADNI ODNOS ILI OTKAŽE UGOVOR O RADU ILI DRUGI UGOVOR. MOBING MOŽE DA VRŠI ŠEF ILI KOLEGA.

AKTIVNOSTI KOJIMA SE RADNIK IZLAŽE SU SLEDEĆE

- NAPADI NA MOGUĆNOST ADEKVATNOG KOMUNICIRANJA NADREĐENIH ILI KOLEGA, OGRANIČAVAJU MOGUĆNOST IZRAŽAVANJA ŽRTVE, ŽRTVA SE PREKIDA U GOVORU, ODBIJAJU SE NEVERBALNI KONTAKTI SA ŽRTVOM, IZBEGAVAJU SE POGLEDI...
- NAPADI NA MOGUĆNOST ODRŽAVANJA SOCIJALNIH ODNOSA, ŽRTVA SE STALNO IZOLUJE, NIKO JOJ SE NE OBRAĆA, SVI SE PONAŠAJU KAO DA ŽRTVA NE POSTOJI, ŽRTVA SE Premešta u red daleko od kolega, ne poziva se na zajedničke sastanke, neformalna druženja kolega i slično.
- NAPADI NA LIČNI UGLED, IZMIŠLJANJE PRIČA O ŽRTVI I NJENOM PRIVATNOM ŽIVOTU,

OGOVARANJE, ISMEJAVANJE,
NEGATIVNI KOMENTARI O LIČNIM
KARAKTERISTIKAMA ŽRTVE

- NAPADI NA KVALITET
PROFESIONALNE SITUACIJE,
STALNE KRITIKE, PRIGOVORI,
VREĐANJE, PRETERANA
KONTROLA, STALNO
KAŽNJAVANJE, NISKA OCENA
RADA, ŽRTVI SE NE DAJU RADNI
ZADACI, ODUZIMAJU JOJ SE
SREDSTVA ZA RAD, ZAHTEVAJU
SE SPOSOBNOSTI KOJE NE
POSEDUJE, NAVODI SE NA
GREŠKU, ODREĐUJU SE KRATKI
ROKOVI, STALNA PROMENA
RADNIH ZADATAKA.
- NAPADI NA ZDRAVLJE, ŽRTVE SE
PRISILJAVAJU DA OBAVLJAJU
ZADATKE KOJI NARUŠAVAJU
NJENO ZDRAVLJE, NE DOPUŠTA SE
KORIŠĆENJE GODIŠNJEG
ODMORA I SLOBODNIH DANA,
PRETI SE FIZIČKI, ŽRTVA SE
SEKSUALNO ZLOSTAVLJA.

SVAKI RADNIK TOKOM SVOG RADNOG VEKA IMA 25 % ŠANSI DA BUDE BAREM JEDNOM ŽRTVA MOBINGA. MOBING JE DALEKO VIŠE OD POVREMENIH KONFLIKTA ILI SVAĐA, MOBING IMA SVESNU NAMERU (RETKO NESVESNU) DA NAŠKODI RADNIKU ILI DA GA NA KRAJU PRISILI DA NAPUSTI RADNU SREDINU.

AKO TRPIŠ MOBING, ONDA TREBA DA

- OBAVESTIŠ PREDSTAVNIKE SINDIKATA;
- SVOG NADREĐENOG, MEĐUTIM AKO ON VRŠI MOBING, ONDA SE OBATIŠ ONOME KO JE NJEMU NADREĐEN;
- POVERI SE NEKOME KOME VERUJEŠ;
- POKUŠAJ DA PRIČAŠ DIREKTNO SA ZLOSTAVLJAČEM, TAKO ŠTO ĆEŠ MU REĆI DA TO VIŠE NE RADI, DA ZNAŠ SVOJA PRAVA I DA ĆEŠ DA REAGUJEŠ UKOLIKO NASTAVI;
- UKOLIKO NI TO NE POMOGNE, NAJBOLJE BI BILO DA ZAPIŠEŠ SVAKI PUT KADA TE UZNEMIRAVA (VREME, MESTO, KO SU SVEDOCI, ITD.) JOŠ AKO USPEŠ DA SNIMIŠ ILI FOTOGRAFIŠEŠ.

DISKRIMINACIJA

NEJEDNAKO POSTUPANJE PREMA OSOBI ILI NEKOJ GRUPI NA OSNOVU NEKOG NJIHOVOG LIČNOG SVOJSTVA, ŠTO ZA POSLEDICU IMA NEJEDNAKOST U ŠANSAMA DA OSTVARE USTAVOM I ZAKONOM ŽAGARANTOVANA PRAVA. TO JE NEJEDNAKO TRETIRANJE, ISKLJUČIVANJE, ODNOSNO DOVOĐENJE U PODREĐEN POLOŽAJ POJEDINACA ILI GRUPA LJUDI KOJISE NALAZE U ISTOJ, SLIČNOJ ILI UPOREDIVOJ SITUACIJI. DISKRIMINACIJA MOŽE BITI ZASNOVANA NA RAZLIČITIM LIČNIM SVOJSTVIMA, KOJA SU STVARNA ILI SE SAMO PRETPOSTAVLJA DA ONA POSTOJE. LIČNA SVOJSTVA SU, NA PRIMER, RASA, BOJA KOŽE, DRŽAVLJANSTVO, NACIONALNA PRIPADNOST ILI ETNIČKO POREKLO, JEZIK, VERSKO ILI POLITIČKO UBEĐENJE, POL, ROD, RODNI IDENTITET, SEKSUALNA ORIJENTACIJA, POLNE

KARAKTERISTIKE, NIVO PRIHODA,
IMOVINSKO STANJE, ROĐENJE
GENETSKE OSOBENOSTI
ZDRAVSTVENO STANJE, INVALIDITET,
BRAČNI I PORODIČNI STATUS,
OSUĐIVANOST, STAROSNO DOBA,
IZGLED, ČLANSTVO U POLITIČKIM,
SINDIKALNIM I DRUGIM
ORGANIZACIJAMA I DR.

DISKRIMINACIJU MOŽE IZVRŠITI
SVAKO, ŠALTERSKI RADNIK U
GRADSKOJ UPRAVI, ORGAN JAVNE
VLASTI, SUDIJA, LEKAR, NASTAVNIK,
POLICAJAC. ONA SE MOŽE DESITI
BILO GDE - NA POSLU, U ŠKOLI, NA
FAKULTETU, U BOLNICI, NA STADIONU,
U POSTUPKU PRED ORGANOM JAVNE
VLASTI, U SUDU, U GRADSKOM
PREVOZU, NA ULICI... ITD.

**POVERENIK ZA ZAŠTITU
RAVNOPRAVNOSTI - ZAŠTITNIK
GRAĐANA** JE OSOBA KOJOJ SE
OBRAĆAŠ KADA SE PRETRPI NEKI
VID DISKIRMINACIJE.

**LICE KOJE SMATRA DA JE
PRETRPELO DISKRIMINACIJU**
PODNOŠI POVERENIKU PRITUŽBU
PISMENO ILI, IZUZETNO, USMENO
U ZAPISNIK, BEZ OBAVEZE
PLAĆANJA TAKSE ILI DRUGE NAKNADE.

UZ PRITUŽBU SE PODNOSE I DOKAZI O
PRETRPLJENOM AKTU
DISKRIMINACIJE.

* U IME I UZ SAGLASNOST LICA ČIJE JE
PRAVO POVREĐENO, PRITUŽBU MOŽE
PODNETI I INSPEKCIJA U SKLADU SA
ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE OBLAST
INSPEKCIJSKOG NADZORA.

OVO SU DODATNE INSTITUCIJE KOJIMA MOŽEŠ DA SE OBRATIŠ, AKO IMAŠ PROBLEM SA RADNIM PRAVOM

SINDIKAT: UKOLIKO U KOMPANIJI U KOJOJ RADIŠ IMA SINDIKAT, TO JE PRVA, ADRESA" NA KOJU TREBA DA SE OBRATIŠ KADA SE NE POŠTUJU TVOJA RADNA PRAVA.

INSPEKTORAT ZA RAD: INSPEKCIJI MOŽEŠ DA SE OBRATIŠ LIČNO ILI I ANONIMNO, AKO SE PLAŠIŠ DODATNIH POSLEDICA. U RAZGOVORU SA INSPEKTOROM, MOŽEŠ DA SE KONSULTUJEŠ KOJE KORAKE DALJE DA PREDUZMEŠ.

SUD: UKOLIKO SI ODLUČAN/ A, MOŽEŠ POKRENUTI I RADNI SPOR.

ORGANIZACIJE: TAKOĐE POMOĆ MOŽEŠ POTRAŽITI I ORGANIZACIJAMA CIVILNOG SEKTORA KOJE SE BAVE TEMATIKOM KOJA JE U SKLADU SA TVOJIM PROBLEMOM.

KONTAKTIRAJ NAS

TELEFON

011/333-52-00

ADRESA

TRG NIKOLE PAŠIĆA
BR.5
BEOGRAD

WEBSAJT

<https://sindikatsr.rs/>

DRUŠTVENEMREŽE

@SEKCIJAMLADIH

MLADI RADNICI,
OBEZBEDITE VAŠA PRAVA!

EDUKUJ SE,
nauči svoja prava!

Aplikacija „Radna prava za tebe“ namenjena je informisanju o radnim pravima osobama koje traže posao kao i onima koji su već radno angažovani a žele da unaprede svoja znanja iz oblasti rada. Kroz zabavno-edukativni KVIZ možete testirati i produbiti svoja znanja kroz ukupno 11 tematskih oblasti. Možete izabrati i Miks-igru gde su izmešana pitanja iz svih oblasti. Za svaku završenu oblast ostvaruju se poeni i jedan od 5 nivoa. U svakom od poglavlja dostupne su dve vrste pomoći ('Preskoči' i '50:50').

MLADI NA
TRŽIŠTU
RADA

САВЕЗ
САМОСТАЛНИХ
СИНДИКАТА
СРБИЈЕ

OLOF PALMES
INTERNATIONELLA
CENTER

